

RAQAMLI IQTISODIYOTI SHAROITIDA MASOFAVIY TA'LIM XIZMATLARINI TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH

Yusupov Nurbekjon Xasan o'g'li

Samarqand iqtisodiyoti va servis instituti

“Menejment” kafedrası

Assistant

Ro'ziqulov Elbek

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Menejment (tarmoqlar va sohalar) yonalishi talabasi

Annotatsiya. Mazkur tezisdá raqamli iqtisodiyot sharoitida masofaviy ta'lim xizmatlarini tashkil etish va boshqarishning iqtisodiy mexanizmlari tadqiq etiladi. Tadqiqotda masofaviy ta'lim bozorining shakllanishi, ta'lim platformalarining iqtisodiy samaradorligi hamda ushbu sohani rivojlantirishdagi tashkiliy-huquqiy islohotlar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, masofaviy ta'lim, tashkiliy-iqtisodiy mexanizm, EdTech, ta'lim xizmatlari bozori, investitsiya, elektron o'quv platformalari.

Abstract. This thesis examines the economic mechanisms of organizing and managing distance learning services in the context of the digital economy. The research analyzes the formation of the distance learning market, the economic efficiency of educational platforms, and the organizational and legal reforms in developing this field.

Keywords: digital economy, distance learning, organizational-economic mechanism, EdTech, educational services market, investment, e-learning platforms.

Аннотация. В данном тезисе исследуются экономические механизмы организации и управления услугами дистанционного обучения в условиях цифровой экономики. В исследовании анализируются формирование рынка дистанционного

обучения, экономическая эффективность образовательных платформ и организационно-правовые реформы в развитии данной сферы.

Ключевые слова: цифровая экономика, дистанционное обучение, организационно-экономический механизм, EdTech, рынок образовательных услуг, инвестиции, электронные учебные платформы.

Kirish

Raqamli transformatsiya jarayonlari iqtisodiyotning barcha tarmoqlari qatori ta'lim sohasini ham tubdan o'zgartirmoqda. Raqamli iqtisodiyot sharoitida masofaviy ta'lim nafaqat dars berish usuli, balki yirik iqtisodiy resurs va xizmatlar bozorining muhim segmentiga aylandi. Biroq, ushbu xizmatlarning ommaviyligini ta'minlash va sifatini oshirish uchun ularning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish, ya'ni moliyalashtirish, narx shakllanishi va boshqaruv tizimini yangi bosqichga olib chiqish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Asosiy qism

Masofaviy ta'lim xizmatlarining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish bir necha yo'nalishlarda amalga oshiriladi. Birinchidan, **moliyaviy modelni diversifikatsiya qilish**. Masofaviy ta'lim an'anaviy ta'limga nisbatan binolar va kommunal to'lovlar xarajatini kamaytirsa-da, u yuqori texnologik infratuzilma va dasturiy ta'minot uchun katta investitsiyalarni talab etadi. Shu sababli, davlat-xususiy sheriklik (DXSH) asosida ta'lim platformalarini yaratish va venchur investitsiyalarini jalb qilish iqtisodiy mexanizmning asosi bo'lishi kerak.

Ikkinchidan, **tashkiliy boshqaruvni raqamlashtirish**. Masofaviy ta'limni boshqarishda Learning Management Systems (LMS) va ERP tizimlaridan foydalanish o'quv jarayonining shaffofligini va resurslar sarfini optimallashtirishga xizmat qiladi. Bu mexanizm orqali ta'lim muassasalari o'z xizmatlarini nafaqat mamlakat ichida, balki xalqaro ta'lim bozorida (EdTech eksporti) ham sotish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Uchinchidan, **sifat nazorati va monitoringning iqtisodiy rag'batlantirish tizimi**. Masofaviy ta'limda sifatni ta'minlash uchun bitiruvchilarning ishga joylashish

ko'rsatkichlari va kurslarning dolzarbligiga qarab ta'lim muassasalarini moliyaviy rag'batlantirish mexanizmini joriy etish lozim. Shuningdek, blokcheyn texnologiyalari yordamida sertifikat va diplomlarning haqiqiylikini tekshirish tizimi xizmatlar bozorida ishonchni oshiradi.

Bundan tashqari, iqtisodiy mexanizmni takomillashtirishda foydalanuvchilar (talabalar) uchun moslashuvchan to'lov tizimlarini yaratish, "Umr bo'yi ta'lim" (Lifelong Learning) kontseptsiyasi doirasida qisqa muddatli pullik kurslarni rivojlantirish ham muhim ahamiyatga ega. Bu mintaqada iqtisodiyotida kadrlar malakasini tezkorlik bilan yangilab turish imkonini beradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, raqamli iqtisodiyot sharoitida masofaviy ta'lim xizmatlarini rivojlantirish faqat texnologik masala emas, balki chuqur iqtisodiy islohotlar majmuidir. Tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarning takomillashtirilishi ta'lim xizmatlari bozorida raqobatni kuchaytiradi, ta'limning hamma uchun ochiqligini ta'minlaydi va pirovardida mamlakatning inson kapitalini raqamli davr talablariga muvofiq shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Макаров И.Н., Бизин С.В. - Региональная экономика и управление развитием региона. Учебное пособия. Воронеж: НАУКА-ЮНИПРЕСС, 2021. -116с.
2. Кнауб Р.В., Шамаева Е.Ф., Анисимова О.В., Горюнова Е.А. - Устойчивое развитие. Учебное пособие. Томск-Москва-Дубна: издательство РАЕН, 2021. -264с.
3. Данилина М.В., Терновсков В.Б. -Устойчивое развитие.Учебное пособия. Москва: РУСАЙС, 2020. -126с.
4. Marin Drinov Management of socio-economic transformations of business processes: current realities, global challenges, forecast scenarios and development prospects. Scientific monograph.Publishing House of Bulgarian Academy of Sciences:Sofia, 2023. - 327p.

Qo'shimcha adabiyotlar:

5. Батракова Л.Г. Социально-экономическая статистика : учебник / Л.Г. Батракова. - Москва : Логос, 2020. - 480 с. - ISBN 978-5-98704-657-9. -Текст : электронный. -URL: <https://znanium.com/catalog/product/1213741> (дата обращения: 31.03.2020)

6. Эффективность управления социально-экономическим развитием административно-территориальных образований : монография / под ред. д-ра экон. наук, проф. В.И. Терехина. -М.: ИНФРА-М, 2018. -315с. (Научная мысль). <http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=924711>

7. Топильдиев С.Р., Хасанов Р.Р. Инновационные модели социально-экономического развития. Учебное пособие. -Ташкент: Экономика, 2019.

Axborot manbaalari:

8. www.gov.uz

9. www.lex.uz

10. www.mf.uz

11. www.cbu.uz

12. www.stat.uz

13. www.soliq.uz

14. www.openbudget.uz

15. www.prezident.uz

16. www.sciencedirect.com